

DE STER VAN HET JAAR

DE STER VAN HET JAAR

kerstboodschap
voor de
dieren

*En zie, de ster
die zij in het oosten
hadden gezien
ging voor hen uit
toldat ze kwam
boven de plaats
waar het Kind was
en daar bleef staan.*

*Toen ze de ster zagen
waren ze zeer verheugd.*

(Matt. 2, 9 – 10)

door
Threes van Dijk
en
Jan Peijnenburg

De mythische verwoording van de aanbidding van de Driekoningen en Driekoninginnen geeft aan de geboorte van Jezus goddelijke glans: zo aanbidt de mensheid 'God onder ons'. De mythe is gebaseerd op de werkelijkheid maar breidt deze uit tot aan de grenzen van de verbeelding.

Deze kerstvertelling rond het feest van Epifanie berust ook op feitelijkheden, maar loopt vervolgens steeds verder van de feiten weg...

In de pastorietauin van de Piux X kerk zat plotseling een krielhaantje. Gedurende de hele Advent bleef hij alleen en leefde er als een kluizenaar. Wij hoorden zijn smachtend verlangen en gingen dus op pad om een vrouwtje. In Hogeloon kochten we voor tien gulden een hennetje. Tegen middernacht werd het door ons gedropt in het struikgewas achter de pastorie. Na de Vespers op Driekoningen zagen we hen als hecht paar scharrelen onder het keukenraam.

Maar het kerkbestuur stuurde het liefdesspel in de war. De zuster van boven ergerde zich aan het hennetje. De klopjacht had tot gevolg dat het hennetje de benen nam en spoorloos verdween.

Later ging ook de pastorale vrijwilliger nog het haantje haten. Het werd gepakt en naar een kinderboerderij overgebracht.

Maar wie de natuur de rug toekeert, verliest zichzelf. Binnen het jaar werd de parochie als eigen kerkeenheden opgeheven en ingelijfd bij een interparochieel collectief. En de pastor werd een deelpastor. Maar zo triest kan een geschiedenis, die als een blijde boodschap begon, niet eindigen. Zo groeide er een mythe achter de feiten aan – en zie: het verhaal van de ster van het jaar was geboren. Een verhaal met een heel eigen boodschap:

Nu was er in het jaar 2000 iets opmerkelijks gebeurd in Eindhoven. Plotseling, als was hij uit de lucht komen vallen, was er in het binnehofje van de Epifaniekerk een kleurige krielhaan neergestreken. Hij was van een Oosters ras, een Sabelpootkriel met een waaier van zilverkleurige veren rond zijn pootjes. Het was een parmantige hoender, hij kraaide veel maar niemand was er die hem begreep. Soms klonk het uitnodigend, dan weer klagend, opstandig of sensueel. Duidelijk was wel dat hij zich tot een onvrijwillig celibaat veroordeeld voelde en dat de geloften, die hij geacht werd na te leven, voor hem een ware kwelling betekenden. Hij gehoorzaamde van de schrik als weer iemand de tuindeur opengooide en riep 'Ga weg, lelijken haan'. Dan rende hij weg en verborg zich onder de Forsytia. Met één oog hield hij dan het keukenraam in de gaten. Ook was het armoe troef – de kruimels van de aangeklede borrels waren zijn hoofdmaaltijd. En o, die kuisheid, dat was een crime.

Waar was hij toch vandaan gekomen?

Aan de overzijde van het kerkepad lag het Turks ontmoetingscentrum. Wellicht was het een oecumenisch gebaar geweest van een van de burens door dit haantje – geboren en getogen in een Islamitisch klimaat – uit te zetten in een katholieke pastorietuin... Heel vanzelf had hij de naam Salem gekregen.

De Driekoningen en de Driekoninginnen waren dit jaar vanuit Kosovo Nederland komen binnenrijden in een oude Saab. Even waren zij het spoor bijster en zwierven zij door de Kempen. In Hogeloon aangekomen vroegen zij de weg. Op een steenworp afstand van de kerk stond een man vanuit het kippenren naar hen te kijken. Hij wist te vertellen, dat het Epifaniekerkje vlak tegenover de Daf lag waar hij werkte. Nog geen 10 kilometer, zei hij, dan zijn jullie er. Hij zag de opluchting op de gezichten van de Driekoningen, die met grote gratie naar hem bogen en dankten. Ook de Driekoninginnen knikten liefdevol naar hem. Alle kippen verdrongen zich aan het hek. Dit

was een droom op klaarlichte dag. Toen hij de gesluierte schoonheid van de Driekoninginnen zag, zei hij 'Mag ik een cadeautje meegeven voor het Kindje'? Hij stapte over het hek en gaf een jong krielhennetje aan de jongste koningin. Het kippetje kakelde en het koninginnetje schaterde en zei 'Suze mag jij heten, je mag mee naar Jezus toe'. En zie: het Wyan-dotje vleide zich in haar hand.

De avond viel – en zie, hoog boven de lichtstad verscheen weer de Koningsster, die hen naar het kerkje leidde. Het stond daar in duister gehuld – alleen het 'Verliefd laantje' was wat romantisch blijven schemeren. De zwarte koning boog zich over het hek en hoorde wat ruisen in het struikgewas. Dan plotseling een felle schreeuw, de kraai van het haantje die in zijn keel bleef steken. Nog maar net kon het koninginnetje het hennetje vasthouden, want hier stond ineens de ster van de hartstocht zacht heen en weer bewegend tussen de struiken. Even stond de tijd stil. Snel werd overlegd. 'We zullen Suze aan Salem geven' zeiden de Driekoninginnen tegelijk. 'Ja' zeiden de Driekoningen 'dit jaar zal Jezus Salem heten, want hij openbaart zich in de Islam'...

Toen werd het door en door katholieke hennetje voorzichtig onder het hek doorgeschoven.

De Driekoningen en de Driekoninginnen hurkten achter een Laurierbos in het dorre blad; zij luisterden naar ieder bladgeritsel en naar elkaars ademhaling. Hoe stil was het. Hoe stil is het wanneer je iets wilt horen wat niet te horen is, iets wilt zien wat niet te zien is. Waren Suze en Salem gaan slapen onder elkaars vleugels?

Heel vroeg in de morgen, toen de Driekoningen en de Driekoninginnen al lang weer op terugreis waren naar het Oosten, voelde Salem een mysterieuze stroom door de tuin gaan. De dauw lag nog op het

gras, hij sprong van zijn vaste stek, rekte zich en riep uit volle borst de slapenden tot leven. Als een oranje zonnebruid verscheen plotse-ling Suze op het tuinpad. Hoe veel en hoe vaak Salem toen kraaide, weten alleen de omwonenden. Hij liep alsmaar rondjes om Suze en liet zich van de mooiste kant zien. Zijn slagpennen scheerden de grond en de sabels flitsten aan zijn benen. Hij las de opwinding en ontroering in de oogjes van Suze en verstond haar glimlach in de op- staande veertjes rond haar bek.

Dan besteed hij haar. Na deze troonsbestijging namen zij een blader- bad en woelden zij het gazon om. Toen Suze overging tot de orde van de dag, leek Salem al weer aan de volgende keer te denken – hij kraaide zo vol, zo mooi en gelukkig als nooit tevoren.

En Suze tokte op een hoge feestelijke toon: ik voel mij kip kip kip lekker...

De klok van de Epifaniekerk beierde die morgen vrolijk. Zo was het feest alom. De mensen stroomden binnen voor de ochtendmis. Toen Suze en Salem de menigte uit volle borst hoorden zingen 'D'heilige drie Coon'gen uyt so verren lant', werden zij heel stil. Hun grote vrienden werden bezongen. Maar vergaten zij hun vriendinnen niet?

De handjes van Jezus tintelden in de nevels – zijn gezichtje scheen in het licht. Alleen wie gelooft, kan het ieder jaar horen als zijn klei- ne woorden de aarde raken: dit is de vrede voor mensen en voor die- ren en voor alwat leeft 'Vrede op aarde zoals in de hemel'...

Het koningsdrama

Toen de Driekoningen en de Driekoninginnen weer in hun eigen land hun koninklijk leven hadden opgevat en de sterren weer allemaal stil aan de hemel stonden, werd het bruiloftsfeest van Salem en Suze voortgezet. Het viel de zuster, die op de pastorie woonde, op dat zij vrolijk hun wittebroodsweken uitvierden al kregen zij nauwelijks een droge snee brood. Vanuit haar slaapkamer had zij uitzicht op de tuin en zag zij toe. Telkens als Salem en Suze de liefde beleefden, wendde zij het hoofd om dan weer te kijken wanneer het weer gebeurde. Dat bracht haar innerlijk zo in verwarring, dat zij boos werd op Suze omdat zij boos was op zichzelf. Zoals dat hennetje zich aan dat haantje aanbood, was gewoon niet behoorlijk meer, vond zij. Het was dolle pret in de pastorietuin en open bal.

Toen gebeurde er iets ongelooflijks. Suze zou aan het celibaat van de zuster ten onder gaan, want er werd een man gevraagd de jacht op Suze te openen. Salem zag hem aankomen en rende voor zijn leven.

Suze kende alleen nog maar lieve mannen, haar eerste grote vriend uit Hogeloon, de mannen van de Driekoninginnen ook, die Koningen waren omdat zij Koninginnen waren. Maar nu schrok zij van het geweld, dat als een torenhoge grijper op haar aanstormde, een man op hoge poten die als zuilen boven haar uitrezen. Zij rende achter Salem aan. Het werd een wilde jacht tussen de struiken door, rakelings langs de zijmuur van de kerk af, dwars over het gazon. Suze had één handicap, zij kon niet vliegen. Toen zij een paar dagen oud was, had men haar al geleewiekt. Dat is zoiets als een besnijdenis maar dan iets anders. Zij kende het vliegen niet en miste het daarom niet. Maar omdat zij niet vliegen kon, had zij leren rennen, heel hard en heel lang. Dat was nu haar redding. Ten einde raad stoof zij onder het hek door, waar de zwarte koning haar onderdoor had geschoven, stak het 'Verliefd laantje' over en vluchtte weg langs het Turks ontmoetingscentrum. Zo kwam zij terecht op het grote grasveld tegenover de flats aan de overkant. Maar o jee, dat was het veld waar de mensen hun honden uitlieten en weer moest Suze rennen zo hard als zij kon. Dan klom zij in een laaghangende wilgenboom en keek verdrietig om zich heen.

✱

Er kwam een jongetje aanfietsen, Joan, twaalf jaar. Met zijn opmerkzame ogen zag hij Suze zitten. Hij herkende haar onmiddellijk. 'Kom maar, kom maar Suze' zei hij zacht 'kom maar bij mij, wat is er toch...' Langzaam liet Suze zich van de tak glijden. Dan sprong zij op zijn knie. In de verte hoorde zij Salem kraaien, wanhopig, smekend. Heel haar lijfje zei: breng me naar Salem, alsjeblief. Tegelijk voelde Joan in haar lijfje de angst kloppen: ik durf niet meer, help me! Wat was er toch gebeurd? Gisteren had hij haar nog zien wandelen met haar vriendje... Nu was Joan niet alleen een jongetje uit groep acht maar ook misdienaar - nou misdienaar? Eigenlijk was hij meer woorddienstenaar, want de pastoor was een pastor die altijd de consecratie oversloeg. Eigenlijk vond Joan er niet veel meer

aan: alleen nog twee keer aan de bel trekken en de kaarsen aan en uit doen.

Joan vermande zich al was hij nog maar een jongen en, terwijl hij Suze stevig tegen zich aan drukte, belde hij aan bij de pastorie. Gelukkig deed de zuster niet open maar de pastor zelf.

'Wel Joan, wat krijgen we nou?' Joan viel bijna over zijn woorden toen hij zei 'Suze is weggelopen – mag zij weer naar Salem terug?' Even bleef het stil. Waarom zei de pastor niet 'natuurlijk jongen' en deed hij plotseling zo dubbelzinnig? Zou hij van de geschiedenis van Salem met Suze niets weten? Ja, hij woonde niet op de pastorie maar ergens in de stad op een flatje en had een vrouw. Of hield hij zich van de domme?

Groot en breed bleef hij in de deuropening staan en Joan voelde zich kleiner en kleiner worden met het krielhennetje in zijn beide handen. Toen zei de pastor 'Joan, ik zal er eens met het kerkbestuur over praten; kom volgende week maar eens terug'.

✱

Op vrijdagavond was het kerkbestuursvergadering. Het 'krielhennetje' werd ingebracht. De vice-voorzitter vond het een precare kwestie. Dat scheidt een precedent, zei hij. Straks komen ze met een konijn of een bokje, zei hij – en wat dan? Niet aan beginnen, vond hij.

De penningmeester zei: daar hebben we geen budget voor, dat valt buiten de begroting van het lopend jaar 2001, want er zal toch voer gekocht moeten worden. En voordat je het weet, loopt het er vol kuikentjes en wordt de pastoretuin een kippenren! Maar toen stak het vrouwelijk kerkbestuurslid, toevallig een tante van Joan, van wal: wat zijn jullie hypocriet – dat staat in de kerk maar te bidden voor de heelheid van de schepping en de bescherming van het natuurlijk milieu, terwijl jullie het de gewoonste zaak van de wereld

vinden, dat dat haantje in de tuin zit te vereenzamen en eigenlijk geen leven heeft...

De discussie liep zo hoog op, dat de pastor voorstelde nu geen beslissing te nemen maar de kwestie aan de parochievergadering voor te leggen. Zo gebeurde. Ook daar laaiden de emoties hoog op. De mannen waren bijna allemaal tegen, de vrouwen waren voor. Een man die uit het zakenleven kwam, maar zich nu duidelijk hoogkerkelijk wilde profileren, riep: in de kerk gaat het om God en niet om een krielhennetje. 'Juist' wierp de vrouw van een Daf-medewerker hem tegen, 'en daarom gaat het om dit krielhennetje omdat het om God gaat'. En zich kerend naar de pastor, die naast haar zat, zei ze: 'Het is toch zo, dat niet alleen mensen beeld van God zijn maar ook dieren'! En zij voegde er aan toe: 'Staat er niet in de Bijbel, dat God ons verzamelt zoals een kloek haar kuikens onder haar vleugels'?

Dit was de druppel die het ge-emmer deed overlopen. Er werd tegen elkaar geschreeuwd, mensen stonden op om hun jas aan te trekken. In het tumult stond de pastor op en zei: ik zal de hele kwestie aan het Bisdome voorleggen. Maar daar ging het van Pontius naar Pilatus en uiteindelijk kwam het terecht bij de Heilige Stoel. In de stoelendans, die daar ontstond rond het hennetje, kwam men tot deze eindformulering: wanneer het seksueel gedrag van dieren de celibaatsbeleving van mensen in gevaar brengt, moeten zij worden verwijderd; en wanneer de bestuurslagen van een lokale kerk zich bezig houden met zaken, die voor het geloof niet relevant zijn, moeten zij eveneens worden verwijderd. In een post scriptum stond nog: een kerk is geen dierentuin. Maar een rechtstreeks verbod om Suze met Salem te herenigen stond niet in de tekst.

Gevolg was, dat de parochie als zelfstandige pastorale eenheid werd opgeheven en de pastor in een team werd ondergebracht.

De parochie hing vol geruchten. Ook Joan volgde de berichten zoveel als hij kon. Ondertussen bewaakte hij Suze in de eigen achtertuin als was zij van goud. Hij gaf haar volle bakjes voer en streelde haar over haar ruggetje. Toen echter de kogel door de kerk was en de

ketting aan de hoofdingang hing, zei hij tegen Suze: nu breng ik je naar Salem, alle gevaar is geweken – er zijn geen mensen meer...

✱

Tussen licht en donker ging Joan op pad met Suze in zijn arm. Hij klom over het hek en sloop achter de Laurierbos door en zocht Salem. Hij zat in een hoekje van de tuin tegen de muur, ineengedoken, en keek flets uit zijn ogen. Liefdesverdriet dooft het levensvuur. Hij kraaide zelfs niet meer. Maar toen hij Suze weezag, was het alsof alle heimwee in hem explodeerde. Hij sprong tegen Joan op en kraaide al zijn liefde voor Suze uit. Hun bekjes zochten elkaar en op dat moment hadden ze er alleen behoefte aan dicht tegen elkaar te gaan zitten. Alle zeer zeurde nog na... Intussen zette Joan een stuk golfplaat tegen de muur als een huisje om in te schuilen en draaide zijn broekzak binnenstebuiten met voer voor een hele week.

✱

Het was Lichtmis, veertig dagen na Jezus' geboorte. Het bleef donker in de kerk. Alleen de tuin stond in het licht. Een en al vrede hing er tussen de bomen en de struiken. In het strobedje, dat Joan voor het hoenderpaartje had uitgespreid, leek Jezus wel te liggen, met uitgespreide armpjes en een stralenkransje om zijn hoofd. Zo licht was het, zo licht. Joan stond in het duister maar had het gevoel of hij daar stond met armen vol kaarsen die het licht van de sterren weerkaatsten.

De koningskinderen

Het was in de herfst van het jaar 2014. Een jonge man en een jonge vrouw waren op bezoek bij de oude bisschop Jan Bluysen. Acht en tachtig jaar was hij – zijn levendige heldere geest hield hem gaande. Joan en Thèrèse heetten zij. Het was dezelfde Joan, die in 2001 Suze in de pastorietuin had gezet en haar met Salem had herenigd. Op de middelbare school had hij Thèrèse ontmoet. Van stond af aan ervarenden zij een ziele-eenheid waarin hun lichaam helemaal werd meegenomen. Toen zij achttien waren gingen zij beiden studeren aan de theologische faculteit in Tilburg.

Nu zaten zij in de huiskamer van de man die al bisschop was voordat zij geboren waren. Hij wijdde hen beiden priester. Dat ging als volgt. Ze stonden midden in de huiskamer en hielden gedrieën elkaar bij de hand. De bisschop zei: ik voel het priesterschap door jullie handen stromen – de Geest gaat door ons heen – wees, met mij, gezegend en heilig heel de schepping.

Toen zij naar huis reden, danste de auto en zongen zij ‘Kom, Heilige Geest, vul de intiemste plekjes van ons hart met liefde...’ Zij reden recht naar de Epifaniekerk, deden de lichten weer aan en gingen de pastorie weer bewonen. Zondag na zondag werd het drukker in het kerkje, veel jonge mensen kwamen alsof zij hadden staan wachten en alles wat zij samen deden werd liturgie.

Op Driekoningendag in het jaar 2015 liepen kinderen door de wijk, ieder met een ster op een stokje, zes kinderen waarvan er drie gekleed waren als koningen en drie als koninginnen waren uitgedost. Joan had de sterren gemaakt, sterren die in het vroege donker van de avond oplichtten vanuit een batterijtje. Thèrèse had de kronen gemaakt en met gouden stof bekleed.

Misschien was het simpele feit, dat hun kerk de naam ‘Epifanie’ ‘Verschijning’ droeg, aanleiding genoeg om dit feest in ere te herstellen. Maar vanuit een raadselachtige intuïtie werden de twee nieuwe pastores er toe bewogen, de Driekoningen weer ‘op straat’ te doen verschijnen en wel vergezeld van de Driekoninginnen.

En de kinderen zongen een heel nieuw oud koningslied ‘Het waren twee koningskinderen, zij hadden malkander zo lief...’ en zo zongen zij van Salem en Suze die nog steeds in de pastorietuin woonden. Suze had haar kleine kwaaltjes, Salem was moeilijk ter been, maar zij waren nog helder en jong van geest. Met volle teugen genoten zij van hun kinderen en kleinkinderen en achterkleinkinderen die de tuin dichtbevolkten.

Overal waar de Driekoningen en de Driekoninginnen aanklopten, werden zij gastvrij onthaald. Als zij hun koningskinderenlied gezongen hadden, zeiden ze: wij komen rond voor Salem en Suze en hun kroost. Weldra zaten de emmers die zij bij zich hadden vol. Gierst, boekweit, hennep – alles zat er in.

Grote vrede was er sindsdien tussen mens en dier. In de vieringen werd gegeten en gedronken uit de bron van de Levende zelf, die in Jezus aan het licht was getreden. Er werd geweten en gevoeld: zo houden wij de gedachtenis levend van Jezus en zijn wij in staat zijn leven te leven. Ook Salem en Suze deelden met hun kinderschaar in de liefde die allen verbond: na de maaltijd kregen zij de kruimels en Gods zegen was met hen.

*Wie gelooft
dat God de mensen
maar ook de dieren
met haar geest beademt,
wil met hen communiceren
zoals God met hen communiceert.*

*Ook nu op Driekoningen en Driekoninginnen
was Jezus weer het Kind
dat verscheen in de koningsster.
Weer stond de ster even stil.*

